

Ljubljana, 28. 2. 2017

O padanju števila brezposelnih in povečevanju prekarnosti

Glede na izjave predstavnikov vlade in drugih institucij v zadnjem mesecu se zdi, da je padec registrirane brezposelnosti največji dosežek zadnjih let in da se nam tudi v prihodnje obetajo pozitivni trendi.

Tako poslušamo o neverjetnem izboljšanju stanja na trgu dela, o svetli prihodnosti in o poplavi novih delovnih mest, medtem ko se številni brezposelni, prekarni delavci in iskalci prve zaposlitve soočajo s precej drugačno realnostjo.

Če si pomagamo s statistiko, hitro naletimo na pogosto spregledano razliko med številom oseb, objavljenih iz evidence brezposelnih, in številom tistih, ki po tem preidejo v zaposlitev. V januarju samo je to kar 27,8% objavljenih iz evidence, ki niso prešli v zaposlitev.

Kam so šli ti ljudje? V tujino? Morda so se iz evidence objavili zaradi razočaranja nad Zavodom RS za zaposlovanje? Glede na ogromno število kršitev na področju zaposlovanja – kot je prisilno odpiranje s.p.-jev ali dolgotrajno in redno študentsko delo – lahko sklepamo, da je velik del teh oseb samo prešel iz evidence brezposelnih ZRSZ v vrste prekarnih delavk in delavcev.

Slovenija ima izjemno razširjene prekarne oblike dela, predvsem med mladimi, in se glede na število mladih, ki opravljajo prekarne oblike dela uvršča na vrh vseh evropskih držav.

Četudi mladi torej že dobijo delo, se moramo vprašati, kakšno delo je to in ali jim res predstavlja varnost, stabilnost in možnost za osamosvojitve. V kolikor mladi delajo v kratkoročnih, nestabilnih oblikah dela, kjer so prisiljeni celo odpirati s.p., četudi obstajajo elementi rednega delovnega razmerja in bi morala biti sklenjena pogodba o zaposlitvi, potem to zagotovo ni lepo realno stanje. In v veliko primerih se ravno to skriva za statistikami, ne glede na to, kako 'lepo' statistike izgledajo.

Vsakokrat, ko govorimo o zmanjšani brezposelnosti med mladimi, moramo vedeti, ali se je brezposelnost mladih res zmanjšala, ker je se spodbudilo zaposlovanje mladih, ali pa so vplivali tudi drugi faktorji kot na primer:

- Generacije mladih so vsako leto manjše, zato je seveda vsako leto manj mladih v starostni skupini 15 - 29.let. S tem je manjše tudi število brezposelnih mladih.
- Mladi se izseljujejo iz države.
- Obdobje izobraževanja se podaljšuje, tako, da mladi vse kasneje vstopajo na trg dela in se zato statistično morda pojavijo v starostnem razredu brezposelnih med 30-39 let.
- Spodbuja se samozaposlovanje - to v številkah pomeni, da mladi res niso več brezposelni, vendar pa je položaj teh mladih še vseeno zelo vprašaljav, nevaren, povečuje se tudi revščina med samozaposlenimi. Vprašljivo je torej, ali imajo ti mladi kot samozaposleni dovolj prihodkov in varnosti za dostojno življenje.

V letu 2017 se je na novo ustanovilo kar 1470 s.p.-jev. To je 58% več, kot decembra 2016.

- Mladi, ki so v resnici brezposelni, niso vključeni v evidenco brezposelnih. Veliko mladih namreč ne vidi smisla v tem, da bi bili prijavljeni na Zavodu RS za zaposlovanje, prav tako večina mladih v času brezposelnosti ni upravičena do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti (saj so prvi iskalci zaposlitve).

Številke (statistika) so vedno stvar interpretacije. Kar nas zanima, je odgovor na vprašanje: Ali se dejansko zvišuje zaposlenost mladih in (najpomembnejše!), v kakšne zaposlitve mladi vstopajo? (dostojne, varne, trajne?). Statistika Zavoda RS za zaposlovanje nam na to vprašanje žal ne odgovarja.

Prekarne oblike dela – nestabilne, z omejenim številom ur, pomanjkanjem socialne varnosti in pravic iz dela – so tiste, ki jih statistika brezposelnih ne zajame, predstavljajo pa v Sloveniji vedno večji problem. Predvsem mladi so tisti, ki so stalno izpostavljeni pritiskom s strani delodajalcev, naj sprejmejo oblike dela, ki niso redna zaposlitev. Prav tako pogosto niso niti informirani o tem, kdaj se posamezne oblike dela lahko uporabijo in kakšne so pravice, ki iz njih izhajajo. Ker se o tem premalo govori, se je ustvarilo okolje, v katerem so kršitve postale popolnoma normalne/sprejemljive, kakršnokoli preizpraševanje stanja pa je hitro označeno za nehvaležnost in »jamranje«.

Zanimivo je tudi, da se s statistikami brezposelnosti najbolj hvalijo tisti, ki se do sedaj niso najbolje izkazali na področju preprečevanja prekarizacije ali kršitev. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je tako v letu 2016 objavilo dokument Za

dostojno delo, iz česar bi lahko sklepali da bo boj proti prekarnem delu potekal, kar se da hitro in učinkovito.

Predvidene so številne zakonodajne spremembe, med drugim povečanje pristojnosti inšpektorjev in inšpektorice za delo preko spremembe Zakona o inšpekciji dela. A ko je bila sprememba zakona v obravnavi, do sprejetja ni prišlo, kar pomeni, da je bila izgubljena priložnost ukrepanja na področju preprečevanja kršitev. Kljub temu, da so maja 2016 na MDDSZ predlogom spremembe zakona nasprotovali, so obljubili, da bodo svoj predlog pripravili v roku 3 mesecev in našli sistemsko rešitev. Minilo je že več kot pol leta, a te rešitve še vedno ni. Medtem se prekarne oblike dela le še bolj razraščajo, le ne med mladimi, temveč med vsemi, ki želijo preživeti na trgu dela. Sprašujemo se torej, kdaj bo MDDSZEM od besed, o dostojnem delu prešlo k dejanjem in se resnično zavzelo za dostojno delo.

Podatki nam kažejo, da ne moremo biti zadovoljni; januarja 2017 je bilo še vedno več kot 21.500 brezposelnih mladih. Več kot 23.000 jih je bilo brezposelnih v starostnem razredu med 30-39 let, kjer opažamo, da se to število povečuje. Morda tudi zato, ker se tudi mladi staramo in samo prehajamo iz enega starostnega razreda v drugega. Vse to priča o tem, da gre za generacije, ki se soočajo z veliki izzivi na trgu dela. To ima za posledico, da se mladi vse teže osamosvojimo, se odselimo od staršev, ustvarimo lastno družino ter načrtujemo lastno prihodnost tako na osebnem, kot poslovnem področju. Obdobje mladosti se tako podaljšuje in traja tudi po 30. letu.

Namesto, da bi politika v teh generacijah prepoznala potencial in ga izkoristila, ponudila možnost za prispevanje k trgu dela in družbe, se še vedno skriva za slabimi odločitvami in mlade prepušča vedno večji fleksibilizaciji na trgu dela.

Namesto preštevanja registriranih brezposelnih in prazne hvale bi bilo torej bolj na mestu upoštevanje lastnih zavez in večji fokus na preprečevanju prekarne delo. Bolj kot prazne obljube in številke, ki spregledajo vse, kar je dejansko pomembno za dostojno življenje, bo delavkam in delavcem prišla prav socialna varnost in pravice, ki jim po zakonodaji pripadajo.

Tea Jarc

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT**

Sindikat Mladi plus